

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-35>

**ON THE ISSUE OF ADMINISTRATIVE
AND LEGAL REGULATION OF VOLUNTEER ACTIVITIES**

**ДО ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Kozhushko O. O.

*Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Legal and Information Technology,
Separate Structural Subdivision
of Higher Education Institution
“Open International University
of Human Development “Ukraine”
Khmelnytskyi Institute
of Social Technologies
Khmelnytskyi, Ukraine*

Кожушко О. О.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правових
та інформаційних технологій,
Відокремлений структурний
підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний
університет розвитку людини
«Україна»
Хмельницький інститут
соціальних технологій
м. Хмельницький, Україна*

Національне законодавство в різних країнах світу має дуже відмінні погляди щодо регулювання питання волонтерства. Волонтерська діяльність характеризується соціальною спрямованістю наданих послуг: особам, що опинилися у складних життєвих обставинах; дітям і молоді, які також перебувають в складній життєвій ситуації пов'язаній з інвалідністю або хворобою, безпритульністю чи сирітством, малозабезпеченістю, конфліктами або жорстоким ставленням у сім'ї чи насильством тощо.

Українське законодавство волонтерство визначає як добровільну безоплатну суспільно корисну діяльність, спрямовану на вирішення або пом'якшення соціальних проблем [1]. Сьогодні особливим та актуальним напрямком волонтерства є надання такої допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, дії правового режиму надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з

військовою агресією Російської Федерації проти України та/або іншої країни проти України; надання волонтерської допомоги для подолання наслідків бойових дій, терористичного акту, збройного конфлікту, тимчасової окупації; утвердження української національної та громадянської ідентичності; надання волонтерської допомоги для подолання наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України та/або іншої країни проти України, а також для післявоєнного відновлення і розвитку України; надання волонтерської допомоги особам/сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, збройною агресією Російської Федерації проти України та/або іншої країни проти України [1].

Кабінет Міністрів України, Національна соціальна сервісна служба України, інші органами державної влади та органи місцевого самоврядування – це ті органи, що відповідальні за реалізацію державної політики у сфері волонтерської діяльності.

Аналізуючи та порівнюючи законодавство країн Європейського Союзу, можна виокремити певні особливості у регламентації порядку укладання договору про співпрацю, у визначенні напрямів волонтерської діяльності, у порядку створення та порядку здійснення контролю за волонтерською діяльністю в зарубіжних країнах.

Структуруючи особливості юридичного оформлення волонтерських відносин, привертає увагу процедура підписання договору про співпрацю. У Польщі на початку співробітництва сторони укладають договір про співпрацю. В договорі чітко прописуються умови, предмет, обсяг співробітництва. В Україні такий механізм працює не в повній мірі. Здебільшого організації досі не укладають договорів про співпрацю з волонтерами, окрім тих, хто збирають кошти у громадських місцях [2]. У Чехії також договір між волонтерами та організацією обов'язково укладається у письмовій формі. І є дві форми для таких договорів залежно від тривалості волонтерської діяльності: у випадку довгострокової волонтерської служби (більше 3 місяців); у випадку короткострокової волонтерської служби, для виконання якої волонтер направляється за кордон [3].

Цікавими для порівняння є також вимоги до особи волонтера, які висувають національні законодавства зарубіжних країн. Польське законодавство не визначає чітких вимог стосовно освіти волонтерів. Хоча у законі про суспільно корисну діяльність зазначається, що волонтер повинен мати кваліфікацію, необхідну для надання певних

послуг та відповідати іншим вимогам волонтерської роботи певного напрямку. В Україні також немає конкретних вимог до освіти волонтера.

По різному визначається вікова категорія для особи-волонтера. В Чеській Республіці волонтером може особа старша 15 років, якщо мова іде про здійснення волонтерської діяльності на території Чеської Республіки і старша 18 років, якщо здійснює волонтерську діяльність за кордоном. Закон України «Про волонтерську діяльність» передбачає можливість здійснювати волонтерську діяльність з 14 років, а тому його норми не поширюються на ситуації, коли до таких проєктів залучені діти молодшого віку.

Законодавство зарубіжних країн регулює волонтерську діяльність за досить обмеженим переліком напрямів. Кожен з цих напрямів є серед пріоритетів для уряду країни. Так, закон Чеської Республіки передбачає можливість здійснення волонтерської діяльності за такими напрямками: 1) допомога безробітним, особам похилого віку, соціально незахищеним верствам, особам з інвалідністю, представникам національних меншин, особам, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, наркозалежним, особам, що потерпають від домашнього насильства, іммігрантам, а також допомога у догляді за дітьми, молоддю й сім'ями у вільний час; 2) допомога у випадку природних, екологічних або гуманітарних катастроф, у захисті та покращенні навколишнього середовища, у турботі про збереження культурної спадщини, в організації культурних, благодійних заходів із збору коштів для осіб, перелічених вище; 3) допомога у реалізації програм розвитку та у рамках діяльності проєктів та програм міжнародних організацій та установ, у тому числі міжнародних неурядових організацій [3].

Узагальнюючи досвід зарубіжних країн, можна дійти висновку, що всі країни обов'язково регулюють питання щодо відшкодування витрат волонтера, шляхом надання певних пільг, субсидій, але, в основному, шляхом звільнення від сплати податку з доходів.

Таким чином, беручи до уваги Закон України «Про волонтерську діяльність», досвід волонтерів зарубіжних країн, аргументи вітчизняних науковців, громадських діячів, досвід та практику українських волонтерів, до поширених причин виникнення перепон у волонтерській діяльності в Україні можна віднести наступні: а) недостатність державної підтримки (у вигляді податкових стимулів та субсидій для організацій, що залучають волонтерів); б) недостатність чітких юридичних механізмів залучення до волонтерських проєктів підлітків, які ще не досягли 15 років; в) недостатня імплементація сучасних міжнародних практик обов'язковості письмового договору з волонтером

та обов'язкове страхування життя волонтера. Тому необхідно вдосконалити правову базу, яка регламентує ці суспільні відносини. Тож варто запровадити наступне: 1) нормативне закріплення податкових пільг, субсидій або відшкодувань хоча би для окремо визначених напрямів волонтерської діяльності; 2) врегулювати питання волонтерства малолітніх шляхом внесення змін і доповнень до Закону України «Про основні засади молодіжної політики»; 3) закріпити обов'язковість страхування життя волонтерів та укладання письмового договору між організацією, що залучає волонтера та волонтером.

Література:

1. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квіт. 2011 р. № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> (дата звернення 23.10.2023).
2. Волонтерство і податки в ЄС. *Громадський простір* : веб-сайт. URL: <https://www.prostir.ua/?news=volonterstvo-i-podatky-v-es> (дата звернення 23.10.2023).
3. Як створити сприятливе законодавче середовище для волонтерів? Уроки із законодавства та його імплементація в Чехії. *Центр демократії та верховенства права* : веб-сайт. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/volonterstvo-dosvid-chehiyi/> (дата звернення 23.10.2023).